

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 41317/15
Dimitrije ŠKRPAN
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 8. prosinca 2020. u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Alena Poláčková,
Péter Paczolay,
Gilberto Felici,
Erik Wennerström, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 13. kolovoza 2015. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila hrvatska Vlada („Vlada“) i odgovor na očitovanje koji je dostavio podnositelj zahtjeva, nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Dimitrije Škrpan, hrvatski je državljanin, rođen je 1956. godine i živi u Srpcu. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupao g. J. Doneski, odvjetnik iz Garešnice.

2. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. U kolovozu 1992. djelatnici hrvatske vojne policije uhitili su podnositelja zahtjeva i pritvorili ga u vojarni u Novoj Gradiški.

5. Dana 15. ožujka 2010. podnositelj je podnio zahtjev Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske za naknadu štete zbog zlostavljanja od

strane djelatnika hrvatske vojne policije kojem je bio podvrgnut u pritvoru 1992. godine. Dana 25. ožujka 2010. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dostavilo je zahtjev podnositelja Županijskom državnom odvjetništvu u Slavonskom Brodu koje je zatim od policije zatražilo provođenje izvida.

6. Nakon što je provela izvide, dana 19. ožujka 2011. policija je podnijela kaznenu prijavu protiv I.K., djelatnika hrvatske vojne policije u predmetno vrijeme, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

7. Dana 28. ožujka 2011. Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu podnijelo je Županijskom sudu u Slavonskom Brodu istražni zahtjev navodeći da postoji osnovana sumnja da je I.K. počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva zlostavljanjem podnositelja zahtjeva dok je podnositelj bio u pritvoru 1992. godine, a koje je dovelo do njegova pokušaja samoubojstva.

8. Dana 3. siječnja 2012. Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu odustalo je od kaznenog progona I.K. smatrajući da nema dokaza da je počinio kazneno djelo ratnog zločina.

9. Podnositelj je preuzeo kazneni progon i 8. svibnja 2012. podigao optužnicu protiv I.K. zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

10. Tijekom postupka Županijski sud u Osijeku utvrdio je da su 9. kolovoza 1992. M.F. i M.K., djelatnici vojne policije, priveli podnositelja i da ga je I.K. više puta udario dok je bio pritvoren u vojarni u Novoj Gradiški kako bi od njega dobio informacije o određenom oružju. Iz medicinske dokumentacije sastavljene za vrijeme hospitalizacije podnositelja u Medicinskom centru u Novoj Gradiški od 10. do 17. kolovoza 1992. proizlazi da je podnositelj pretrpio prijelom dvaju rebra.

11. Dana 14. studenoga 2012. Županijski sud u Osijeku oslobodio je I.K. optužbi. Mjerodavni dijelovi te presude glase kako slijedi:

„Sud zaključuje da se tragični događaj odvio od 9. do 10. kolovoza 1992. u vojarni hrvatske vojske u Novoj Gradiški ... Izvan svake sumnje je da je ošt. Dimitrije Škrpan zadobivao udarce po tijelu od strane nepoznatih pripadnika oružanih snaga RH dok je boravio u prostorijama vojarnje u Novoj Gradiški. Uobičajeno bi u prostor u kojem je bio zatvoren dolazila po četvorica pripadnika oružanih snaga RH i naizmjenično su ga udarali nekoliko minuta ...

Nije sporno da je dana 10. kolovoza 1992. godine ošt. Dimitrije Škrpan kao posljedica svojevrsne torture bio doveden u stanje psihičke nestabilnosti te je pokušao izvršiti suicid koji je za posljedicu imao nanošenje teške i po život opasne ozljede te mu je fizički integritet očuvan pravodobnom liječničkom intervencijom.

S obzirom na nalaz i mišljenje vještaka psihijatra da se pokušaj suicida ne može dovesti u uzročnu-posljedičnu vezu s psihofizičkim zlostavljanjem od strane opt. I. K., a da je istovremeno stav suda da zadavanje nekoliko udaraca po tijeku oštećenika, od strane opt. I. K., ne predstavlja onu kriminalnu količinu koja bi mogla dovesti do zaključka da je optuženik kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba nečovječno postupao prema civilnoj osobi i nanosio istom velike patnje. ... sud nije našao da bi optuženik počinio radnju kaznenog djela za koje je optužen ...”

12. Dana 4. studenoga 2014. Vrhovni sud potvrdio je presudu Županijskog suda u Osijeku i presudio kako slijedi:

„Trebalo navesti da je utvrđeno postupanje optuženika protupravno i za svaku osudu jer je udaranje pritvorene osobe od strane službene osobe nedopustivo i sadrži obilježja kaznenog djela zlostavljanja u obavljanju službe ili javnog ovlaštenja ..., ali koje nije bilo predmet ovog postupka i za koje kazneno djelo je u međuvremenu nastupila apsolutna zastara kaznenog progona (9. kolovoza 1998.). No, nije svako kazneno djelo počinjeno za vrijeme oružanog sukoba istovremeno i ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Da bi se radilo o ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva, nečovječno postupanje i nanošenje velikih patnji mora imati određenu kriminalnu količinu i jakost dostatnu za ispunjenje obilježja tako teškog kaznenog djela za koje je kao kazna predviđen opći maksimum određen u općem dijelu kaznenog zakona (tada kazna zatvora u trajanju dvadeset godina). Ovdje utvrđeno ponašanje optuženika nema tu količinu i jakost jer nekoliko udaraca šakom nije nečovječno postupanje kojim se nanose velike patnje u smislu ostvarenja obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.“

13. Naknadna ustavna tužba podnositelja zahtjeva proglašena je nedopuštenom 27. siječnja 2015. jer se nije odnosila ni na kaznenu prijavu protiv podnositelja ni na utvrđivanje njegovih građanskih prava i obveza.

14. U međuvremenu, 26. siječnja 2015. podnositelj je podnio kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Slavonskom Brodu protiv nepoznatih počinitelja zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu naložilo je policiji provođenje izvida. U izvješćima od 8. svibnja i 17. lipnja 2015. te od 18. ožujka 2016. policija je obavijestila Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu da nije došla do preciznih saznanja o počiniteljima kaznenog djela.

15. Dana 16. studenoga 2018. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnome sudu Republike Hrvatske u kojoj je ustvrdio da je u kolovozu 1992. pretrpio zlostavljanje od strane djelatnika hrvatske vojne policije i da nadležno tužiteljstvo još nije odlučilo o njegovoj s time povezanoj kaznenoj prijavi od 26. siječnja 2015. Podnositelj je od Ustavnog suda zatražio da utvrdi da je došlo do povrede članka 29. Ustava Republike Hrvatske kojim se jamči pravo na pošteno suđenje i članka 6. Konvencije te da mu dosudi naknadu štete u iznosu od 50.000,00 hrvatskih kuna (HRK)¹.

16. Ustavni je sud ispitao ustavnu tužbu podnositelja na temelju članka 3. Konvencije. Dana 10. ožujka 2020. Ustavni je sud utvrdio povredu tog članka i u materijalnom i u procesnom aspektu i podnositelju je dosudio naknadu u iznosu od 50.000,00 kuna.

Konkretno, Ustavni je sud utvrdio da je u kaznenom postupku utvrđeno izvan svake sumnje da je podnositelj zadobivao udarce od strane većeg broja pripadnika hrvatske vojske dok je bio pritvoren u vojarni u Novoj Gradiški,

¹ Približno 6.600,00 eura.

zbog čega je pretrpio prijelom dvaju rebara i pokušao počiniti samoubojstvo. Zaključio je da je podnositelj bio podvrgnut zlostavljanju od strane pripadnika hrvatske vojske protivno članku 3. Konvencije.

Nadalje je smatrao da je neprovođenje istrage o tom pitanju, unatoč činjenici da su kazneni sudovi utvrdili identitet dvojice djelatnika hrvatske vojske koji su priveli podnositelja kao i osobe koja ga je udarala, te unatoč činjenici da je podnositelj bio zlostavljan u vojarni koja je bila pod kontrolom hrvatske vojske zbog čega je identitet onih koji su se tamo nalazili mogao biti provjeren, predstavljalo povredu postupovne obveze iz članka 3. Konvencije.

Konačno, Ustavni je sud presudio da podnositelj ima pravo na pravednu naknadu za utvrđene povrede Konvencije. Uzimajući u obzir iznose pravedne naknade dosuđene podnositeljima u predmetima *Gladović protiv Hrvatske* (br. 28847/08, stavak 4., 10. svibnja 2011.), *V.D. protiv Hrvatske* (br. 15526/10, stavak 6., 8. studenoga 2011.) i *Mafalani protiv Hrvatske*, (br. 32325/13, stavak 4., 9. srpanj 2015.), koji su se svi odnosili na zlostavljanje od strane agenata države, Ustavni je sud smatrao da je naknadu u iznosu od 50.000,00 kuna koju je podnositelj tražio u svojoj ustavnoj tužbi potrebno u cijelosti prihvatiti.

17. Naknada koju je Ustavni sud dosudio podnositelju istome je i isplaćena.

18. U tijeku je istraga o zlostavljanju podnositelja zahtjeva.

19. Parnični postupak koji je podnositelj pokrenuo protiv države u rujnu 2015. i u kojem je potraživao naknadu štete za zlostavljanje od strane djelatnika hrvatske vojne policije 1992. godine prekinut je do okončanja istrage.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

I. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

20. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/90 s naknadnim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

Članak 23.

„Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja „

Članak 25.

„Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštivati njegovo dostojanstvo.“

Članak 29. stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

21. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 49/02 s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

Članak 31.

„(1) Odluke i rješenja Ustavnog suda obvezatni su i dužna ih je poštovati svaka fizička i pravna osoba.

(2) Sva tijela državne vlasti i lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su u okviru svoga ustavnog i zakonskog djelokruga provoditi odluke i rješenja Ustavnog suda.

(3) Vlada Republike Hrvatske osigurava preko tijela državne uprave provedbu odluka i rješenja Ustavnog suda.

(4) Ustavni sud može sam odrediti tijelo kojem povjerava provedbu svoje odluke, odnosno rješenja.

(5) Ustavni sud može odrediti način provedbe svoje odluke, odnosno rješenja “

22. Prema hrvatskom građanskom procesnom pravu, sudovi su vezani pravnom zaštitom (pravnim sredstvom) koju zatraži tužitelj i činjenicama na koje su se stranke pozvale – dvama bitnim obilježjima tužbe. Sudovi stoga ne mogu (a) dosuditi tužitelju ništa više, ili po prirodi drugačije, od njegova tužbenog zahtjeva, ili (b) odlučiti o predmetu na temelju činjenica na koje se stranke nisu pozvale. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku u tom smislu citirane su u predmetu *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* ([VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 61., 20. ožujka 2018.).

23. Članak 231. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05 s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

„Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona [predmetnog kaznenog djela].“

24. Članak 81. stavak 1. Kaznenog zakona (Narodne novine br. 125/11 s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

„Kazneni progon ne zastarijeva za kazneno djelo ... ratnog zločina...“

II. IZVJEŠĆA DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA

25. Mjerodavni dio izvješća Državnog odvjetništva br. A-469/10 pod nazivom „Podaci o prijavama, procesuiranim slučajevima i žrtvama kaznenih djela ratnih zločina i postupci u vezi kaznenih djela za vrijeme i nakon operativne akcije „Oluja““ od 26. travnja 2011. glasi kako slijedi:

„U svim slučajevima ratnih zločina u kojima su počinitelji nepoznati od nadležnih tijela otkrivanja zatraženo je poduzimanje mjera i radnji radi otkrivanja počinitelja. ...

Taj rad bez obzira na sve teškoće neće prestati, sve dok postoji mogućnost da je bilo tko od počinitelja ili naredbodavaca živ. Naime, ratni zločini ne zastarijevaju.“

26. Mjerodavni dio izvješća Državnog odvjetništva pod nazivom „Ažurirano izvješće o kaznenim postupcima zbog kaznenih djela ratnih zločina“ od 24. veljače 2014. glasi kako slijedi:

„...se u predmetima u kojima počinitelji još nisu otkriveni od tijela otkrivanja kontinuirano zahtijeva utvrđivanje počinitelja i prikupljanje dokaza nužnih za procesuiranje. ...

Rad na ovim predmetima je kontinuiran...“

27. Mjerodavni dio izvješća Državnog odvjetništva pod nazivom „Postupanje Državnog odvjetništva protiv počinitelja kaznenih djela ratnih zločina počinjenih u logorima i zatvorima tijekom Domovinskog rata“ od 14. kolovoza 2020. glasi kako slijedi:

„Državno odvjetništvo kontinuirano radi na otkrivanju i procesuiranju počinitelja kaznenih djela ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata. ...

Niti jedan ratni zločin ... ne može ostati nekažnjen i niti jedan počinitelj ratnog zločina ne smije ostati neprocesuiran. ...

Nadležna državna odvjetništva u Republici Hrvatskoj u suradnji s državnim tijelima i drugim institucijama ... i dalje poduzimaju sve raspoložive mjere i radnje s ciljem prikupljanja podataka o za sada nepoznatim, kako neposrednim počiniteljima, tako i nalogodavcima zločina počinjenih u logorima i zatvorima.“

28. U izvješću Državnog odvjetništva o procesuiranju ratnih zločina tijekom 2016. i u prvoj polovici 2017. godine navodi se da su u razdoblju od 1991. do 30. lipnja 2017. hrvatska tijela pokrenula istrage u odnosu na 3.556 navodnih počinitelja ratnih zločina. Doneseno je 608 osuda za ratne zločine.

PRIGOVOR

29. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 3. Konvencije zbog neučinkovite istrage o njegovu zlostavljanju.

PRAVO

30. Člankom 3. Konvencije propisano je kako slijedi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

A. Tvrđnje stranaka

1. Vlada

31. Vlada je ustvrdila da je prigovor podnositelja zahtjeva nespojiv *ratione temporis* s odredbama Konvencije. Podredno, tvrdila je da su istraga i kazneni postupak protiv I.K. bili u skladu s postupovnom obvezom države iz članka 3. Konvencije. Nadležna tijela i dalje uredno istražuju to pitanje i

činjenica da do sada nisu utvrdila identitet osoba koje su zlostavljale podnositelja ne može se smatrati povredom članka 3. jer je obveza provođenja učinkovite istrage obveza sredstava, a ne rezultata.

32. Nakon što je Ustavni sud odlučio o ustavnoj tužbi podnositelja 10. ožujka 2020., Vlada je ustvrdila da podnositelj više ne može tvrditi da je žrtva navodne povrede jer je Ustavni sud priznao da je došlo do povrede procesnog aspekta članka 3. i dosudio je podnositelju naknadu u iznosu od 50.000,00 kuna.

2. Podnositelj zahtjeva

33. Podnositelj je ostao pri tvrdnji da državna tijela nisu provela istragu po službenoj dužnosti odmah nakon što su 1992. saznala da je on bio zlostavljan dok je bio pritvoren. Istragu koju su provodila od 2011., uključujući kazneni postupak protiv I.K., ne može se nipošto smatrati sukladnom članku 3. Istražne su radnje provedene formalistički bez stvarne namjere utvrđivanja identiteta i kažnjavanja osoba koje su ga zlostavljale.

34. Podnositelj se nije složio da zbog odluke Ustavnog suda od 10. ožujka 2020. više nema status žrtve u pogledu navodne povrede Konvencije, posebno uzimajući u obzir malen iznos naknade koji mu je taj sud dosudio. Pozvao se na predmet pred domaćim sudovima u kojem je tužitelju dosuđen iznos od 75.000,00 kuna zbog klevete. Uzimajući u obzir činjenicu da je bio podvrgnut mučenju, za što nitko nije odgovarao, iznos od 50.000,00 kuna bio je potpuno neprimjeren. U svom zahtjevu za pravednom naknadom koji je podnio u postupku pred Sudom potraživao je 150.000,00 kuna², odnosno iznos koji je Sud dosudio podnositelju u ranijem predmetu koji se odnosio na članak 8. Konvencije.

35. Podnositelj je objasnio da, iako je sam tražio naknadu u iznosu od 50.000,00 kuna u svojoj ustavnoj tužbi, naknadu nije tražio u vezi s povredom članka 3. Konvencije, već zbog povrede njegova prava na suđenje u razumnom roku jer nadležni tužitelj nije odlučio o njegovoj kaznenoj prijavi u zakonskom roku. S obzirom na to da je Ustavni sud odlučio ispitati njegov prigovor na temelju članka 3. i da je utvrdio povredu tog članka, trebao mu je dosuditi znatno viši iznos naknade.

36. Podnositelj je dodao da je istraga o njegovu zlostavljanju formalno i dalje otvorena kako bi država mogla izbjeći odgovornost pred Sudom. Međutim, prema njegovu mišljenju, počinitelji nikada neće odgovarati pred hrvatskim sudovima.

B. Ocjena Suda

37. Sud smatra da prvo mora utvrditi može li ga nova činjenica o kojoj je obaviješten, odnosno odluka Ustavnog suda u predmetu podnositelja (vidi

² Približno 20.000,00 eura.

stavak 16 ove odluke), navesti da zaključi da više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva (vidi, primjerice, *Association SOS Attentats i de Boery protiv Francuske* (odl.) [VV], br. 76642/01, stavak 29., ECHR 2006-XIV) i može li se stoga zahtjev izbrisati s liste slučajeva u skladu s člankom 37. stavkom 1. Konvencije. Ta odredba u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti da izbriše neki zahtjev s liste slučajeva kad okolnosti dovode do zaključka:

...

c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.

Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.“

38. Sud ponavlja da uživa široku slobodu procjene pri utvrđivanju razloga na koje se može pozvati za brisanje zahtjeva na toj osnovi, pri čemu se, međutim, podrazumijeva da takvi razlozi moraju postojati u posebnim okolnostima svakog pojedinog predmeta (vidi, primjerice, gore citirani predmet *Association SOS Attentats i de Boery*, stavak 37. i predmet *Oya Ataman protiv Turske* (brisanje), br. 47738/99, stavak 24., 22. svibnja 2007.).

39. U ovom je predmetu Ustavni sud izričito priznao da je došlo do povrede i materijalne i postupovne obveze iz članka 3. Konvencije jer je podnositelj bio zlostavljan od strane pripadnika hrvatske vojske 1992. godine i jer domaća tijela nisu provela učinkovitu istragu o njegovu zlostavljanju (vidi stavak 16 ove odluke). Pri tom je podnositelju dosudio puni iznos nematerijalne štete koji je podnositelj potraživao u svojoj ustavnoj tužbi i taj mu je iznos već isplaćen (vidi stavke 15. - 17. ove odluke).

40. Podnositelj je tvrdio da je naknada koju je primio nerazmjerno niska uzimajući u obzir prirodu utvrđenih povreda. Svoju je ustavnu tužbu podnio na temelju članka 29. Ustava (koji odgovara članku 6. Konvencije) jer nadležni tužitelj nije odlučio o njegovoj kaznenoj prijavi u zakonskom roku. Namjera mu nikada nije bila da Ustavni sud ispita njegov prigovor na temelju članka 3. Konvencije. S obzirom na to da je to naposljetku ipak učinio, prema mišljenju podnositelja, trebao mu je dosuditi znatno viši iznos naknade.

41. Sud primjećuje da je u svojoj ustavnoj tužbi podnositelj ustvrdio da je pretrpio zlostavljanje od strane djelatnika hrvatske vojne policije tijekom boravka u pritvoru 1992. godine i da nadležno tužiteljstvo nije odlučilo o njegovoj kaznenoj prijavi u tom pogledu (vidi stavak 15. ove odluke). Sud se slaže s Ustavnim sudom da takvi prigovori u biti predstavljaju navode o povredama članka 23. stavka 1. i članka 25. stavka 1. Ustava (odnosno članka 3. Konvencije) i u materijalnom i u procesnom aspektu i smatra nebitnom činjenicu da je podnositelj očekivao da će Ustavni sud ispitati prigovore na temelju članka 29. Ustava (odnosno članka 6. Konvencije) i utvrditi povredu razumnog roka.

42. U pogledu daljnjeg očekivanja podnositelja da će mu Ustavni sud dosuditi viši iznos naknade od iznosa koji je potraživao u ustavnoj tužbi, Sud napominje da su prema domaćem pravu građanski sudovi vezani pravnom zaštitom koju zatraže tužitelji i činjenicama na koje se tužitelji pozovu (vidi stavak 22 ove odluke). Posljedično, Ustavni se sud u svojoj odluci vodio jednim od temeljnih načela postupka prema domaćem i međunarodnom pravu, *ne eat iudex ultra et extra petita partium* („ne preko i izvan zahtjeva“) (vidi gore citirani predmet *Radomilja*, stavak 109.). Sud stoga ne smatra neprihvatljivom činjenicu da je Ustavni sud uzeo u obzir samo iznos koji je podnositelj stvarno potraživao i nije po službenoj dužnosti razmatrao je li podnositelj pretrpio i neku drugu štetu (vidi *Nagmetov protiv Rusije* [VV], br. 35589/08, stavak 68., 30. ožujka 2017.). Sud nadalje napominje da podnositelj nije dokazao da bi, u predmetima u kojima je Ustavni sud promijenio karakterizaciju prigovora *ex proprio motu*, taj sud mogao na temelju domaćeg prava koje je trenutačno na snazi ili u skladu sa svojom postojećom sudskom praksom primijeniti načelo pravednosti dosuđivanjem pravedne naknade u iznosu većem od potraživanog iznosa na ime nematerijalne štete koja je proizašla iz povrede temeljnog ljudskog prava kako bi naknada u najširem smislu odražavala težinu pretrpljene štete (vidi i stavak 22. ove odluke i usporedi s gore citiranim predmetom *Nagmetov*, stavci 69., 71. - 73.).

43. Nadalje, Sud primjećuje da, prema domaćem pravu, tužbeni zahtjevi za naknadu štete uzrokovane kaznenim djelom zastarijevaju tek kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona predmetnog kaznenog djela (vidi stavak 23. ove odluke). S obzirom na to da zastara ne nastupa za progon ratnih zločina (vidi stavak 24. ove odluke) i posebno s obzirom na to da je u predmetu podnositelja zahtjeva Ustavni sud već utvrdio da je podnositelj pretrpio zlostavljanje od strane pripadnika hrvatske vojske što je dovelo do materijalne povrede članka 23. stavka 1. i članka 25. stavka 1. Ustava (koji odgovaraju članku 3. Konvencije; vidi stavak 16. ove odluke), čini se da podnositelja ništa ne sprječava u tome da na temelju tog novog razvoja događaja potražuje, u parničnom postupku protiv države, naknadu sve dodatne štete koju je možda pretrpio (vidi, *mutatis mutandis*, *M. i drugi protiv Hrvatske*, br. 50175/12, stavak 95., 2. svibnja 2017.).

44. Međutim, Sud naglašava da u predmetima koji se odnose na namjerno zlostavljanje od strane agenata države obveze tužene države ne prestaju plaćanjem naknade. U takvim predmetima Sud mora utvrditi da ne postoje nacionalne pravne prepreke koje umanjuju trajnu obvezu tužene države na temelju članka 3. Konvencije da provede učinkovitu istragu (vidi *Jeronovičs protiv Latvije* [VV], br. 44898/10, stavak 122., 5. srpnja 2016.). Kad bi takve prepreke postojale, tijela vlasti mogla bi svoju reakciju na situacije namjernog zlostavljanja od strane agenata države ograničiti na puko plaćanje naknade, a da pritom ne poduzmu dovoljne mjere kako bi procesuirale i kaznile odgovorne osobe, zbog čega bi u nekim slučajevima postojala mogućnost da

agenci države praktički nekažnjeno zlopotrebljavaju prava osoba pod njihovom kontrolom te bi opća pravna zabrana mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja postala nedjelotvorna u praksi unatoč svojoj temeljnoj važnosti (vidi *Gäfgen protiv Njemačke* [VV], br. 22978/05, stavak 119., ECHR 2010).

45. Sud primjećuje da, za razliku od situacije u nekim drugim prethodnim odlukama o neučinkovitosti istraga na temelju članaka 2. ili 3. Konvencije (citiranima u predmetu *Kušić protiv Hrvatske* (odl.), br. 71667/17, stavak 45., 10. prosinca 2019.), odlučujući u predmetu podnositelja zahtjeva Ustavni sud nije izričito naložio nadležnim tijelima da provedu istragu o navodima podnositelja o zlostavljanju od strane tijela vlasti koja je u skladu s Konvencijom. Ipak, jasno je da utvrđivanje povrede materijalnog aspekta članka 3. Konvencije nipošto ne isključuje obvezu tijela vlasti da nastave s nastojanjima da utvrde neposredne počinitelje takvih djela kako bi se izbjegao dojam tolerancije za nezakonite radnje ili dosluha u takvim radnjama (vidi, *mutatis mutandis*, *Jelić protiv Hrvatske*, br. 57856/11, stavak 94., 12. lipnja 2014.).

46. Sud nadalje primjećuje da prema domaćem pravu zastara ne nastupa za ratne zločine i domaća tijela imaju trajnu obvezu istražiti te zločine (vidi stavke 24. i 25. - 27. ove odluke). Štoviše, Sud je već utvrdio da odluke Ustavnog suda te vrste imaju obvezujući učinak i da su ih domaća tijela dužna provoditi u pitanjima iz njihove nadležnosti (vidi gore citirani predmet *Kušić*, stavci 38. i 97.). Naime, takva obveza i dalje postoji do trenutka u kojem je identitet počinitelja utvrđen i isti je na odgovarajući način kažnjen ili je preminuo jer progon za predmetno kazneno djelo ne zastarijeva (vidi stavak 24. ove odluke). Konačno, u predmetu *Kušić* Sud je utvrdio da je nadležni tužitelj, nakon povoljne odluke Ustavnog suda kojom je utvrđeno kršenje postupovne obveze iz članka 3. Konvencije, nastavio istragu navoda podnositeljice (ibid., stavak 97.).

47. Prema tome, Sud nema razloga sumnjati da će nakon odluke Ustavnog suda u ovom predmetu tijela kaznenog progona i dalje imati pravnu obvezu ponovno otvoriti i nastaviti istragu o zlostavljanju podnositelja od strane agenata države uzimajući u obzir utvrđenja Ustavnog suda o konkretnim nedostacima te istrage (ibid.).

48. S tim u vezi, Sud naglašava da, čak i kad su se događaji odvijali u dalekoj prošlosti, kad god dođe do novog razvoja događaja, primjerice kada se pojave novootkriveni dokazi (vidi *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 32457/04, stavci 73. - 75., 27. studenoga 2007.; *Gasyak i drugi protiv Turske*, br. 27872/03, stavak 60., 13. listopada 2009.), ponovno se aktivira obveza provođenja istrage. Opseg trajne obveze provođenja istrage razlikuje se ovisno o prirodi navodnih novih dokaza ili informacija. Ta obveza može biti ograničena na provjeru pouzdanosti novih dokaza. Tijela vlasti mogu legitimno uzeti u obzir izgled pokretanja novog progona u tako kasnoj fazi. Razina hitnosti možda se smanjila zbog proteka vremena;

ODLUKA ŠKRPAN protiv HRVATSKE

neposrednost poduzimanja potrebnih istražnih koraka koja se javlja odmah nakon incidenta vjerojatno neće postojati. Standard žurnosti u takvim povijesnim predmetima uvelike se razlikuje od standarda koji se primjenjuje u slučajevima koji su se dogodili nedavno u kojima je vrijeme često od presudne važnosti za očuvanje ključnih dokaza na mjestu zločina i za ispitivanje svjedoka dok im je sjećanje svježije i detaljnije (vidi *Treskavica protiv Hrvatske*, br. 32036/13, stavak 62., 12. siječnja 2016.).

49. Glede tvrdnji podnositelja da državna tijela nisu imala stvarnu namjeru utvrditi identitet osoba koje su ga zlostavljale niti kazniti ih (vidi stavke 33. i 36. ove odluke), Sud ističe da, u pogledu opće situacije u vezi s istragama ratnih zločina, tijela kaznenog progona nisu bila pasivna i da su uloženi značajni naponi u progon takvih zločina. Konkretno, do 30. lipnja 2017. tijela kaznenog progona pokrenula su istrage protiv ukupno 3.556 navodnih počinitelja i doneseno je 608 osuda (vidi stavak 28. ove odluke; vidi i podatke navedene u predmetu *Nježić i Štimac protiv Hrvatske*, br. 29823/13, stavak 72., 9. travnja 2015., i *Trivkanović protiv Hrvatske*, br. 12986/13, stavak 82., 6. srpnja 2017.).

50. S obzirom na navedeno, Sud je uvjeren da poštovanje ljudskih prava kako je definirano Konvencijom (članak 37. stavak 1. *in fine*) ne zahtijeva nastavak ispitivanja ovog predmeta i smatra primjerenim izbrisati zahtjev s liste slučajeva u skladu s člankom 37. stavkom 1. točkom (c) Konvencije. Zbog tog zaključka nije potrebno da Sud ispita tvrdnje o nedopuštenosti na temelju gubitka statusa žrtve podnositelja i nespojivosti zahtjeva *ratione temporis* koje je iznijela Vlada. Kako je Sud ranije naglasio (vidi stavke 44. - 48. ove odluke), taj zaključak ne dovodi u pitanje trajnu obvezu nacionalnih tijela da provedu istragu u skladu sa zahtjevima iz Konvencije (vidi *Žarković i drugi protiv Hrvatske* (odl.), br. 75187/12, stavak 23., 9. lipnja 2015.) niti bilo koju odluku koju Sud može donijeti da bi vratio predmet na listu slučajeva u skladu s člankom 37. stavkom 2. Konvencije ako nacionalna tijela ne ispune tu obvezu.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

odlučuje izbrisati zahtjev s liste slučajeva.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 14. siječnja 2021.

Abel Campos
Tajnik

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist